

IQTIDORLI O‘QUVCHILAR BILAN ISHLASHNI TASHKIL ETISHNING ILMIY-PEDAGOGIK ASOSLARI

Mamayusupova Dilorom Xazratqulovna

Buxoro Xalqaro universiteti magistranti

Annotatsiya: Mazkur maqolada iqtidorli o‘quvchilar bilan ishlash texnologiyasini takomillashtirishning ilmiy-pedagogik asoslari tahlil qilingan. Ta’lim jarayonida iqtidorli o‘quvchilarning individual imkoniyatlari, intellektual salohiyati hamda ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirishning zamonaviy yondashuvlari yoritilgan. Shuningdek, differensial ta’lim, innovatsion pedagogik metodlar va individual ta’lim trayektoriyalarini joriy etish orqali ta’lim samaradorligini oshirish masalalari tahlil qilingan. Tadqiqot natijalari iqtidorli o‘quvchilar bilan ishlashda shaxsga yo‘naltirilgan ta’lim muhitini shakllantirish muhim omil ekanligini ko‘rsatadi.

Kalit so‘zlar: iqtidorli o‘quvchi, pedagogik texnologiya, differensial ta’lim, individual yondashuv, innovatsion metodlar, ta’lim samaradorligi, kreativ kompetensiya.

Аннотация: В данной статье проанализированы научно-педагогические основы совершенствования технологии работы с одарёнными учащимися. Освещены современные подходы к развитию индивидуальных возможностей, интеллектуального потенциала и творческих способностей одарённых учащихся в образовательном процессе. Также рассмотрены вопросы повышения эффективности образования посредством внедрения дифференцированного обучения, инновационных педагогических методов и индивидуальных образовательных траекторий. Результаты исследования показывают, что формирование личностно-ориентированной образовательной среды является важным фактором в работе с одарёнными учащимися.

Ключевые слова: одарённый учащийся, педагогическая технология, дифференцированное обучение, индивидуальный подход, инновационные методы, эффективность образования, креативная компетенция.

Zamonaviy ta’lim tizimida inson kapitalini rivojlantirish va intellektual salohiyatni oshirish davlat siyosatining ustuvor yo‘nalishlaridan biri sifatida e’tirof etilmoqda. Ayniqsa, iqtidorli o‘quvchilarni aniqlash, ularning qobiliyatlarini rivojlantirish va qo‘llab-quvvatlash masalasi ta’lim sifatini oshirishning muhim omillaridan hisoblanadi. Bugungi kunda global raqobat sharoitida innovatsion fikrlaydigan, ilmiy yondashuvga ega va ijodkor yoshlarni tayyorlash zarurati ortib bormoqda. Iqtidorli o‘quvchilar bilan ishlash texnologiyasini takomillashtirish ta’lim jarayonini individuallashtirish,

o'quvchilarning intellektual ehtiyojlarini hisobga olish hamda ularning ilmiy-tadqiqotchilik faoliyatini qo'llab-quvvatlashni nazarda tutadi. Shu nuqtai nazardan, zamonaviy pedagogik yondashuvlarni ta'lim amaliyotiga tatbiq etish dolzarb ilmiy-amaliy ahamiyat kasb etadi.

Iqtidorli o'quvchilar bilan ishlashning nazariy asoslari Pedagogik adabiyotlarda iqtidorlilik murakkab psixologik-pedagogik hodisa sifatida talqin qilinadi. Iqtidorli o'quvchilar o'z tengdoshlariga nisbatan yuqori darajadagi bilim olish qobiliyati, tahliliy fikrlash, tez o'zlashtirish va yangi g'oyalarni ilgari surish xususiyatlari bilan ajralib turadi.

Ularning asosiy xususiyatlari quyidagilardan iborat: yuqori intellektual faollik; rivojlangan analitik va tanqidiy tafakkur; ijodiy yondashuv va tashabbuskorlik; mustaqil bilim olishga intilish; murakkab vazifalarni bajarishga qiziqish; tadqiqotchilik va innovatsion faoliyatga moyillik. Shu sababli iqtidorli o'quvchilar bilan ishlashda an'anaviy o'qitish usullaridan tashqari, moslashuvchan va differensial ta'lim texnologiyalarini qo'llash zarur hisoblanadi. Iqtidorli o'quvchilar bilan ishlash texnologiyasini takomillashtirish yo'nalishlari diagnostik monitoring tizimini rivojlantirish iqtidorli o'quvchilarni aniqlash bir martalik jarayon emas, balki uzluksiz pedagogik monitoring asosida amalga oshirilishi lozim.

Diagnostik yondashuv orqali o'quvchilarning qobiliyati, qiziqishi va rivojlanish dinamikasi muntazam tahlil qilinadi. Bunda testlar, kuzatuv, suhbat, portfoliolar va kompetensiyaviy baholash usullaridan foydalaniladi. Individual ta'lim strategiyasini ishlab chiqish Iqtidorli o'quvchilar uchun moslashtirilgan ta'lim modeli ularning o'zlashtirish sur'ati va qiziqishiga mos ravishda tashkil etiladi. Individual ta'lim trayektoriyasi o'quvchilarning mustaqil ta'lim olish ko'nikmalarini rivojlantirishga xizmat qiladi.

Ta'lim samaradorligini oshirishda quyidagi metodlar muhim ahamiyat kasb etadi:

- loyihaviy ta'lim; muammoli o'qitish;
- STEAM texnologiyasi;
- tadqiqotga asoslangan ta'lim;
- raqamli ta'lim platformalari;
- interaktiv o'qitish metodlari

Mazkur texnologiyalar o'quvchilarning kreativ va tanqidiy fikrlashini rivojlantiradi. Motivatsion va rivojlantiruvchi muhit yaratish Iqtidorli o'quvchilarning ichki motivatsiyasini shakllantirish ta'lim natijadorligini belgilovchi omillardan biridir. Ilmiy tanlovlar, fan olimpiadalari, konferensiyalar va loyiha faoliyatlari orqali o'quvchilarda o'z ustida ishlash madaniyati rivojlanadi.

Iqtidorli o'quvchilar bilan ishlash samaradorligi quyidagi omillarga bog'liq:

- pedagogning kasbiy kompetentligi;
- metodik ta'minot sifati; innovatsion texnologiyalarni qo'llash darajasi;

- ota-ona va ta'lim muassasasi hamkorligi; ta'lim muhitining moslashuvchanligi

Ushbu omillar uyg'unlashganda o'quvchilarda yuqori akademik natijalar, ijodiy salohiyat va ilmiy dunyoqarash shakllanadi.

Shunday qilib, iqtidorli o'quvchilar bilan ishlash texnologiyasini takomillashtirish zamonaviy ta'lim tizimining strategik yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Ta'lim jarayoniga innovatsion yondashuvlarni joriy etish, individual ta'lim strategiyalarini ishlab chiqish va differensial metodlardan foydalanish orqali o'quvchilarning intellektual salohiyatini samarali rivojlantirish mumkin. Natijada jamiyatning ilmiy va innovatsion taraqqiyotiga xizmat qiluvchi, raqobatbardosh va ijodkor yosh avlodni shakllantirish uchun mustahkam pedagogik asos yaratiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. O'zbekiston Respublikasi. (2020). "Ta'lim to'g'risida"gi Qonun. Toshkent.
2. Tolipov O'.Q., Usmonboyeva M.H. (2006). Pedagogik texnologiyalar: nazariya va amaliyot. Toshkent: Fan.
3. Azizxo'jayeva N.N. (2018). Pedagogik texnologiyalar va pedagogik mahorat. Toshkent: O'qituvchi.
4. Ishmuhammedov R.J., Yo'ldoshev M. (2017). Ta'lim va tarbiyada innovatsion pedagogik texnologiyalar. Toshkent.
5. Hasanboyeva O., To'raqulov X., Haydarov M. (2016). Pedagogika. Toshkent: Fan va texnologiya. Renzulli J.S. (2005).
6. The Three-Ring Conception of Giftedness. Connecticut. Sternberg R.J. (2004). Definitions and Conceptions of Giftedness. California.

